

Putanga 7(4)

Kōanga 1994

ISSN 0114-6017

NGĀ MIHI O TE AROMAHANA

Tēnā rā tātou i roto i tēnei kaupeka hou e popore nei te ngākau kia ngāwari noa ake, kia ranea noa ake, kia pāruhiruhi noa ake i ngā marama ka hori ake nei (ā, kia mākū noa ake mena ko Tāmaki tō kāinga noho.) Otirā ka pēnei ake te kōrero me te mōhio anō e kore e pā mai ngā āhutatanga papai anake; ka haere kōtui ko ēnei me ngā āhutatanga whakatakeo, whakapōrearea i te noho a te tangata. Heoi anō mā te rongorongo iho i te hōhā, i te kaniawhea i ōna wā anō, ka tino mōhio te tangata kei tēnei taha tonu ia o te oranga; waihoki, ā te wā e kore ai e pā mai tētahi āhutatanga kino kotahi, ā te wā e ngaro atu ai te kiri ki tua o rongorongo kino, hei reira kē pea tino mānukanuka ai te ngākau! Engari ahakoa tonu, mā te aha i te tūmanako, i te kūwata kia tau mai te rangimārie, te uruhau, te tōnuitanga ki ngā tōpito katoa o te ao i tēnei kaupeka, ā, haere ake nei.

Mā koutou tonu e kite iho kāore anō kia whakatinanatia ētahi o ngā whakaaro i puta i a koutou mō te āhua ki te Muka, e matomato ake ai tēnei ngakinga a mātou (arā, kia nui ake ngā momo kai o roto: he whakaahua, he kaituhi hou, he kaupapa kōrero hou, me ētahi atu āhutatanga e wana ake ai ēnei maramara kōrero ki tā koutou nā titiro).

Engari ehara i te mea kua kore te Taura Whiri e pīrangi kia uru mai he momo kai hou ki te Muka. Ko te mate kē, ko te tokoiti o ngā kaihetiheti i roto i tēnei mārā. Heoi anō rā, ko te kōanga tonu te wā tika mō tēnei mahi, mō te rumaki hua whenua, nā reira i tika anō pea tā mātou takaroa kia eke rawa nei ki te awe kāpara, kātahi anō ka takatū ki te ngakingaki i tā

mātou mārā. Ko te tikanga hei tēnei raumati nei kitea mai ai ōna tohu e pihi ake ana, ki te tika tā mātou ahuahu i tēnei pito one.

aromahana - *kōanga*
popore - *tino hiahia*
ranea - *makuru*
pāruhiruhi - *paki*
haere kōtui - *haere ngātahi*
whakatakeo - *whakahōhā*
kaniawhea - *pōuri, riri*
mānukanuka - *āwangawanga*
kūwata - *wawata*
uruhau - *koa*
tōnuitanga - *te tino oranga tinana*
ngakinga - *mārā*
maramara - *pitopito*
awe kāpara - *kōanga*
ngakingaki - *tiaki mārā*

TE KURĀ WHAKAPAKARI REO I TU KI KIRIKIROA

28 Here-turi-kōkā - 2 Mahuru 1994

Whakarāmeme mai ana, kuhu mai ana i Te Kōhao o te Ngira te tira a te Taura Whiri i runga i te kōnga o te reo tāwhiri o Ngāti Wairere. Ko te kaupapa nāna mātou i whakawhāiti mai hei manuhiri mā te iwi kāinga o Kirikiroa marae, koia tonu rā, ko te reo Māori, tōna ātaahua, tōna tiketike, tōna ora, tōna mau.

He mea pōhiri ko te hākerekere, ahakoa kaiwhakaako mai, ākonga mai, kaimahi kāwanatanga mai, mātua mai. Kotahi noa iho te here, kia autāia anō te